ORTHODOX ROMANIANS IN AMERICA

Claudiu Cotan
Assoc., Prof., PhD., Ovidius University of Constanţa

Abstract: In search of better living and freedom, many Romanians from Transylvania and Bukovina, territories of the Austro-Hungarian Empire, emigrated to Canada and the United States of America. Spiritually attached to their native places, to traditions, and especially to their religious life, the Romanian emigrants wanted to have Orthodox priests near to relieve the sorrow caused by the separation from their dear ones. Thus, little by little, Romanian Orthodox communities were organised which succeeded in building churches and even schools. During the inter-war period, these communities merged into a diocese with dynamic missionary activity. After war, when the communist regime was installed in Romania, the religious unity of the Orthodox Romanians of America broke up two dioceses having been organised which began real competition. Although there were initiatives for restoring unity, the personal vanities and ambitions hindered the good understanding between the two dioceses. I will try in the pages of this study to show the evolution of the religious organisation of the Orthodox Romanians in America.

Keywords: parishes, priests, diocese, communities, missionaries, ordinations, synod

America a fost văzută de mulţi europeni ca spaţiu al adevăratei libertăţi în care fiecare persoană se putea bucura de aceleaşi drepturi. Garantarea libertăţii, proprietăţii şi manifestării religioase au constituit o adevărată atracţie pentru europenii persecutaţi din cauza religiei, pentru cei lipsiţi de drepturi politice şi pentru cei asupriţi care trăiau în sărăcie şi lipsuri. Statele Unite ale Americii şi Canada au cunoscut în secolul al XIX-lea o dinamică dezvoltare economică care a determinat o adevărată explozie demografică datorată în special emgranţilor aflaţi în căutarea un trai mai bun. În rândurile acestor emigranţi s-au găsit şi mulţi ortodocşi, în special ruşi şi greci. Pentru aceştia au pornit din Europa primii misionari ortodocşi care au ruşit organizarea de parohii şi ridicarea unor biserici. Astfel, un grup de călugări de la Mănăstirea Valaam, conduşi de arhimadritul Ioasaf Bolotov, au fost trimişi de către împărăteasa Ecaterina a II-a a Rusiei ca misionari în Alaska, unde au început o intensă activitate pastorală. Din rândul misionarilor ruşi au fost canonizaţi primii sfinţi ortodocşi ai Americii: Sfântul Gherman de Alaska (†1837), Sfântul Inochentie de Alaska (†1879), Sfântul Petru al Aleutinelor (†1915) şi Sfântul Tihon, primul patriarh al ruşilor după reînfiinţarea Patriarhiei Moscovei în 1917. Pe lângă ortodocşii ruşi, în teritoriile americane s-au stabilit greci şi români. Îndiferent de originea lor, ortodocşii din Canada şi Statele Unite ale Americii aparţineau de Episcopia rusă condusă în perioada 1898-1908 de episcopul Tihon. După Revoluţia bolşevică din 1917, această episcopie s-a declarat în 1924 autonomă– The Orthodox Church in America – OCA. În componenţa acesteia a intrat, după instaurarea comunismului în România, şi Episcopia Ortodoxă Română din America, zisă *Vatra* (The Romanian Orthodox Episcopate of America – ROEA), care s-a desprins din vechea episcopie formată în perioada interbelică. Acest lucru a făcut ca în America să funcţioneze două episcopii ortodoxe româneşti[1]. Viaţa religioasă, dar mai ales eforturile făcute de comunităţile româneşti din Statele Unite şi Canada pentru a-şi ridica locaşuri de rugăciune în care să slujească preoţi români au captat atenţia multor teologi, clerici şi istorici[2].

[1] Ion Armaşi-Vartan, *Biserica Ortodoxă Română din diaspora; Scurt istoric şi organizare actuală* (teză de doctorat), Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea din Bucureşti, Bucureşti, 2011, pp. 166-169.
[2] Gabriel-Viorel Gârdan, „Cercetări privind Episcopia Ortodoxă Română din Statele Unite ale Americii", în *Revista Teologică*, Anul XIII (85), 2003, pp. 40-54.

BDD-A29470 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:46 UTC)

Istoria Americii aminteşte de doi ofiţeri de origine română care au luat parte la războiul civil. George Pomuţ a ajuns general de brigadă şi apoi consul al Statelor Unite la Petersburg. Căpitanul Nicolae Dunca a murit în luptele din 1862. Este pomenit şi ofiţerul Ştefan Teodorescu care a luat parte la războiul americano-spaniol. Până la izbucnirea Marelui Război, pe pământul american trăiau câteva zeci de mii de români, din care aproape 90% proveneau din Austro-Ungaria, imperiu care încuraja emigrarea românilor majoritari în Transilvania sau Bucovina[3]. Emigrarea românească de la începutul secolului al XX-lea avea numeroase cauze, dar se datora mai cu seamă lipsurilor materiale, abuzurilor săvârşite de administraţia maghiară, impozitelor mari, salariilor scăzute şi unei nemulţumiri generale datorate încălcărilor drepturilor sociale şi culturale la care printr-o serie de legi antiromâneşti recurgeau de multe ori autorităţile austro-ungare[4]. Emigrația a fost încurajată și de relatările făcute de unii emigranți care, la întoarcerea în țară, au lăudat traiul mult mai bun din America. Astfel de aprecieri erau transmise și prin scrisori care îndemnau rudele sau prietenii să se îndrepte spre ținuturile de peste Atlantic. Majoritatea emigranților au fost țărani, oameni obișnuiți cu tariul greu și munca în condiții dificile. Cei din Banat și Transilvania ajunși pe pământul american, s-au îndreptat spre oțelării și minerit, iar cei din Dobrogea și Bucovina s-au stabilit în zonele rurale din Alberta-Canada, unde au primit mari suprafețe de pământ pentru organizarea de ferme în schimbul unor taxe modice. În dorința de a se sprijini prin diferite modalități pentru a reuși să ducă o viață cât mai bună, românii emigranți au înființat diferite societăți fraternale și asociații de întrajutorare[5]. Prin muncă stăruitoare și prin ambiție, într-o atmosferă de libertate pe care românii nu o mai cunoscuseră până atunci, s-au coagulat primele comunități care, sub imboldul trăirilor religioase pe care le aveau moștenite, au căutat să-și ridice biserici ortodoxe și școli care să transmită urmașilor credința, limba și tradițiile românești.

Primele acțiuni pentru construirea unei biserici ortodoxe românești au fost întreprinse de românii din Canada. Românii emigranți din Boianul Bucovinei au cumpărat un lot de pământ în Canada, unde au înființat localitatea Boian-Alberta, în apropiere de Edmonton. Aici au început în anul 1901 construirea unei biserici de lemn care a primit hramul Sfânta Maria, fiind sfințită patru ani mai târziu. Lângă biserică a fost construită o școală, refăcută în piatră și cărămidă după incendiul din 1937. Clădirea este și astăzi funcțională și adăpostește un muzeu al emigrației românești din Canada. Prima parohie românească din Canada s-a înființat în localitatea Regina, în 1902, și a primit hramul Sfântului Ierarh Nicolae. La solicitarea românilor stabiliți în Regina, mitropolitul Partenie Clinceni al Moldovei și Sucevei l-a trimis în 1903, ca preot slujitor pe arhimadritul Evghenie Ungureanu, care a fost bine primit și a sfințit în același an biserica construită din lemn. Arhimadritul Evghenie s-a întors însă în țară în anul 1910. În teritoriile americane au fost trimiși din țară călugări care se puteau întreține mai ușor și se puteau dedica misiunii pastorale cu mai mult devotament. Dintre acești monahi îi amintim pe protosinghelii Ghenadie Gheorghiu, Silvestru Ionescu și Filaret Gheorghiu. Organizarea vieții bisericești din Canada și Statele Unite s-a făcut prin preoții trimiși de Mitropolia Moldovei și Sucevei și de Mitropolia Ardealului. Mitropolia Moldovei și Sucevei a trimis preoți slijitori în Canada, iar Mitropolia Ardealului în Statele Unite.

Cel care a început organizarea de parohii în Statele Unite a fost preotul ardelean Gheorghe Hențea, primul preot misionar ortodox din America. În anul 1904, mitropolitul Ioan Meţianu al Transilvaniei l-a trimis pe preotul Zaharia Oprea, care a vizitat mai mule localități americane în care trăiau români. În călătoria sa misionară a săvârșit Sfânta Liturghie și a predicat îndemnându-i pe

[3] Mihai Cristea, *Viaţa bisericească a românilor ortodocşi din Mitropolia Ortodoxă Română a celor două Americi de la începutul secolului al XX-lea până în prezent* (teză de doctorat), Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea Ovidius din Constanţa, 2018, p. 20; Aurel Jivi, *Ortodoxia în America şi problemele ei* (teză de doctorat), Sibiu, 1980; Ştefan Meteş, *Emigrări româneşti din Transilvania în secolele XIV-XX*, Edit. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1977, pp. 68-69; Ştefan Slăvoacă, „Biserica Ortodoxă Română în America de Nord”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XC, 1972, nr. 7-8, pp. 856-861.

[4] Gabriel-Viorel Gârdan, *Românii ortodocşi din America. Documente*, vol. I, Edit. Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca, 2010, p. 14.

[5] Mihai Cristea, *Viaţa bisericească a românilor ortodocşi*, p. 27.

BDD-A29470 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:46 UTC)

românii ortodocşi să se organizeze în parohii şi să-şi ridice biserici. Preotul Zaharia a întocmit şase rapoarte în care a prezentat situaţia religioasă în care se găseau românii din Statele Unite, documente pe care le-a expediat mitropolitului şi Consistoriului arhidiecezan din Sibiu. Prima parohie ortodoxă românească din Statele Unite a fost organizată în anul 1904, în Cleveland. În anul următor preotul Moise Balea, trimis în Statele Unite de Mitropolia Transilvaniei, a fost numit paroh al bisericii Sfânta Fecioară Maria din Cleveland[6]. Părintele Moise a fost unul dintre cei mai activi preoţi misionari, reuşind să înfiinţeze parohiile: Sfânta Cruce din South Sharon, Sfântul Petru din Youngston-Ohio, Sfântul Gheorghe din Indiana Harbor-Indiana şi cea din Indianapolis[7]. Prima biserică ridicată în aceste parohii a fost Sfântul Gheorghe din Indiana Harbor, construită în 1906.

Pe lângă românii ortodocşi în America au ajuns şi cei greco-catolici, care au reuşit să-şi organizeze o parohie tot în Cleveland-Ohio, în 1904, sub păstorirea preotului Epaminonda Lucaciu. Între cele două comunităţi româneşti au existat tensiuni, fiind transferate şi pe pământul american animozităţile şi nemulţumirile din Transilvania. De altfel, românii ortodocşi vor trăi sub presiunea clerului greco-catolic şi protestant din America.

La activitatea misionară desfăşurată de preotul Moise Balea s-au alăturat în anii următori preoţii Trandafir Scorobeţ (1907) şi Simeon Mihălţan. Animozităţile apărute între credincioşi şi preotul Moise au dus în final la demisia vrednicului slujitor după ce reuşise să înfiinţeze 16 parohii[8]. În locul său, Mitropolia Transilvaniei l-a trimis pe preotul Trandafir Scorobeţ, care a înfiinţat parohia Sfântul Nicolae din Alliance-Ohio. Dificila misiune pastorală l-a determinat să revină în Transilvania. A acceptat totuşi să-şi reia activitatea misionară din Statele Unite în anii 1928-1929, când a contribuit la organizarea Congresului parohiilor româneşti, care urmărea înfiinţarea unei episcopii româneşti. Preoţii Trandafir şi Ioan Tatu de la parohia Sfântul Gheorghe din Indiana Harbor au înfiinţat parohia Sfânta Vineri din Newark-Ohio. Conducerea parohiei din Indiana Harbor a fost preluată de preotul Simeon Mihălţan care a păstorit aici până la moartea sa în anul 1963.

În anul 1909, Mitropolia Transilvaniei l-a desemnat ca preot în Cleveland pe Ioan Podea, cel care a reuşit să reorganizeze parohiile nou înfiinţate de la Erie, Martins Ferry şi Newark. Între timp preotul Simeon Mihălţan a reactivat parohia Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena, care fusese înfiinţată de preotul Moise Balea la Indianpolis. Totuşi, din cauza dificultăţilor întâmpinate, preotul Ioan Podea a revenit în Transilvania. A acceptat însă, după propunerea făcută chiar de el într-un lung memoriu, să revină în America ca protopop. Cu aprobarea Mitropoliei Transilvaniei, la 29 iulie 1913, protopopiatul ortodox român din Statele Unite a fost înregistrat la Tribunalul din Youngstown-Ohio, ca asociaţie non-profit ce îngloba parohiile înfiinţate până atunci, la care se adougau şi şcolile româneşti în care unii dintre preoţi erau învăţători şi profesori. Înfiinţarea protopopiatului nu a fost primită cu bucurie de românii ortodocşi din America, unii, ca cei din Indiana Harbor, fiind adversari duri ai noii instituţii bisericeşti.

Izbucnirea Primului Război Mondial a dus la o schimbare a priorităţilor românilor din Statele Unite afectaţi, ca toţi americanii, de greutăţile marelui conflict militar. Ca gest al independenţei, românii ortodocşi au cerut într-un congres din 22-24 feb. 1918, care a aprobat şi un document-hrisov ca ortodocşii români din Statele Unite să treacă sub jurisdicţia Mitropoliei Ungrovlahiei, pentru a nu mai fi supuşi ai Austro-Ungariei. După război, emigraţia românească s-a redus şi chiar a încetat, fiind îngreunată semnificativ de legile de imigrare, Johson Act. Acest fapt a determinat apariţia *preoţilor de nevoie*, clerici hirotoniţi de episcopii ruşi. Curând aceştia au intrat în conflict cu preoţii hirotoniţi în România.

Preotului Ioan Podea, revenit în România, i-au succedat preoţii Ioan Radu (1921), Victor Mureşan (1923) şi Ioan Truţa (1927). Ca urmare a solicitării de reorganizare a vieţii bisericeşti,

[6] Gabriel-Viorel Gârdan, *Românii ortodocşi din America. Documente,* pp. 57-58.
[7] Mircea Păcurariu, „Aspecte din istoria vieţii bisericeşti a românilor din Statele Unite şi Canada", în *Autocefalie, Patriarhie, Slujire Sfântă: Momente aniversare în Biserica Ortodoxă Română*, Edit. IBMBOR, Bucureşti, 1995, p. 305.
[8] Gabriel-Viorel Gârdan, *Românii ortodocşi din America. Documente*, p. 72.

BDD-A29470 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:46 UTC)

venită printr-o campanie mediatică susținută de o serie de preoți și profesori români din Statele Unite, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât la 29 mai 1928, înființarea unei episcopii în America de Nord[9].

În anul 1928 existau pe pământul american 34 de parohii, cu 34 de biserici și 14 case parohiale. În Canada se găseau 15 parohii ortodoxe române. În perioada 25-28 aprilie 1928, s-a ținut un Congres bisericesc la Detroit, în parohia Sfântul Gheorghe, unde preotul Trandafir Scorobeț a prezentat un raport, precizând intenția înființării unei episcopii misionare dependentă de Mitropolia Transilvaniei. Ortodocșii români din America doreau însă o episcopie autonomă. Congresul bisericesc a ales o comisie interimară, condusă de preotul Ioan Truța, care a primit aprobarea de a funcționa din partea mitropolitului Nicolae Bălan, dar și avizul patriarhului Miron Cristea. Congresul Național Bisericesc al Bisericii Ortodoxe Române, din 21 noiembrie 1929, a aprobat în unanimitate înființarea Episopiei Ortodoxe Române din America. Patriarhul Miron dorea și înființarea unei episcopii pentru America de Sud, proiect greu de pus în paractică din cauza marilor distanțe dintre comunitățiele românești aflate în Brazilia, Venezuela și Argentina, dar și a numărului redus de români care s-au stabilit în timp în aceste teritorii.

În perioada 30 oct.-1 noiembrie 1932, în biserica Sfânta Maria din Cleveland, s-a convocat cel de-al doilea Congres bisericesc al Episcopiei Misionare Autonome Ortodoxe Române din America. Cu această ocazie s-a aprobat Statutul acesteia și s-a hotărât înființarea de școli catehetiice în fiecare parohie. În anul 1933, preotul Ioan Truța a ajuns la București cu propunerea ca în fruntea Episcopiei din America să fie ales Policarp Morușca, starețul Mănăstirii Hodoș-Bodrog. Cu această ocazie, preotul Truța a fost numit protopop și vicar al Episcopiei din teritoriile americane. În anul următor Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat proiectul de lege pentru înființarea episcopiei, iar Parlamentul României a votat legea pentru funcționarea Episcopiei misionare pentru creștinii ortodocși români din țările neortodoxe apusene[10]. La 26 ianuarie 1935, Sfântul Sinod l-a ales ca episcop pe Policarp Morușca. Înscăunarea primului episcop ortodox român din America a avut loc la catedrala Sfântul Gheorghe din Detroit, la 4 iulie 1935. Păstorirea sa în teritoriile americane a fost dinamică, tânărul episcop dovedind calități excepționale de organizator, administrator și misionar. Au existat însă și clerici români care nu au primit cu bucurie păstorirea sa care impunea o anumită autoritate și o dependență a parohiilor față de centrul eparhial.

Cel de-al IV-lea Congres al Episcopiei Ortodoxe Române din America din 1935 a făcut o serie de modificări cu privire la structura Consiliului eparhial care avea în componența sa comisi bisericești, culturale și economice. Episcopul Policarp a depus mari eforturi pentru organizarea eparhiei[11]. În perioada 5-7 sept. 1936, la Youngstown-Ohio, s-a ținut primul Congres bisericesc al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America, unde participanții au acceptat organizarea episcopiei misionare, statutul acesteia și pe episcopul desemnat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Participanții au adus câteva modificări statutului și au acceptat toate propunerile[12]. Sub îndrumarea episcopului Policarp a fost înființată *Vatra Românească*, așezământ ce cuprindea o mănăstire, sediul episcopiei, o casă pentru bătrâni și o tabără pentru copii și tineri. În anul următor s-a început construirea bisericii Nașterea Maicii Domnului.

Episcopul Policarp Morușca a făcut două călătorii în România, în anii 1937 și 1939. În anul 1939 a revenit în România pentru a participa la lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe

[9] Gabriel-Viorel Gârdan, *Românii ortodocşi din America. Documente*, p. 60; Trandafir Scorobeț, *Raport despre misiunea bisericească în America, 1928-1929*, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1929. p. 26; Trandafir Scorobeț, „Biserica Ortodoxă Română din America", în *Revista Teologică*, Anul XIX, nr. 10-11, 1928, p. 274.
[10] Monitorul Oficial, nr. 105, 8 mai 1934, p. 2850.
[11] Policarp Morușca, „Episcopia Misionară a românilor din America", în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul LVIII, 1940, nr. 7-8, p. 538: Radu Șerban, Emilia Hârbea, *Zidirea sufletească. Despre Episcopul Policarp Morușca – la 130 de ani de la naștere și 55 de ani de la trecerea în veșnicie*, Edit. Ecou Transilvan, Cluj – Napoca, 2013, p. 218; Valeriu Anania, *Memorii*, Edit. Polirom, 2011.
[12] Ioan Casian, „Românii din America şi viaţa lor religioasă", în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul LXVIII, nr. 11-12, 1950, p. 600.

BDD-A29470 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:46 UTC)

Române. Izbucnirea celui de-al doilea război mondial a făcut imposibilă întoarcerea sa în Statele Unite ale Americii. Din nefericire instaurarea comunismului a impus renumitului episcop retragerea din activitatea bisericească prin impunerea domiciliului forțat la catedrala Reîntregirii Neamului din Alba Iulia. În perioada anilor 1955-1958 episcopul Policarp a fost starețul Mănăstirii Sfântul Ioan Botezătorul din Alba Iulia. În cimitirul acesteia a fost înmormântat după moartea sa (26 oct. 1958). Imposibilitatea întoarcerii în America a episcopului Policarp, i-a determinat pe unii preoți să solicite trimiterea unui alt episcop. Astfel preoții români din America s-au divizat în două tabere, fiecare dorind să preia conducerea Episcopiei. Cei care conduceau Episcopia îl aveau în fruntea lor pe preotul Simeon Mihălțan, vicarul episcopiei ajutat de Andrei Moldovan, secretarul eparhial, iar cei care se opuneau erau conduși de protopopul Ioan Truța din Cleveland, cel care dorea să ajungă episcop. La plecarea episcopului Policarp, în anul 1939, Episcopia Misionară din America avea în jurisdicţie 6 protopopiate, 44 de parohii, 62 de misiuni şi 43 de locaşuri de cult cu 34 de preoţi.

Congresele bisericești din anii 1943 și 1945 nu au adus o îmbunătățire a situației. După eșuarea încercărilor de a dobândi un episcop, Congresul bisericesc de la Detroit din 28 martie 1947, a hotărât ruperea legăturilor cu Patriarhia Română, după ce aceasta a încercat să-l numească ca episcop pe Antim Nica. Aceste hotărâri au fost aprobate de Congresul întrunit la Vatra Românească în 4-5 iulie 1948. Totuși s-a reafirmat funcționarea Episcopiei care îl avea încă în fruntea sa pe episcopul Policarp. Pensionarea episcopului Policarp în 1948 a complicat situaţia ortodocşilor din America.

Congresul bisericesc din 17 mai 1950, de la Detroit, l-a propus ca episcop pe protopopul văduv Andrei Moldovan de la parohia Akron-Ohio și a înaintat un memoriu Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române[13]. Preotul Andrei Moldovan a fost hirotonit episcop în 12 noiembrie 1950, în catedrala mitropolitană din Sibiu. La 16 noiembrie 1950, Consiliul vechii Episcopii condusă de protopopul Ioan Truța nu l-a acceptat pe episcopul Andrei Moldovan. Prin deciziile sale, Episcopia Autonomă Ortodoxă Română din America se îndepărta astfel de Biserica Ortodoxă Română. La acest pas a contribuit și Congresul bisericesc din Chicago din perioada 1-4 iulie 1951. Acum a fost ales ca episcop-vicar Valerian Trifa, care a fost hirotonit în anul următor de episcopii ucrainieni, iar după moartea episcopului Policarp, în 1958, a fost numit episcop eparhiot. Deși patriarhul Iustinian a încercat să impună ordinea și ascultarea față de episcopul Andrei Moldovan, s-au format două episcopii rivale în America: Episcopia Misionară Ortodoxă Română a Americii și Canadei care păstra legăturile cu Patriarhia Română și Episcopia Ortodoxă Română a Americii, independentă, care a reușit în urma unui proces să preia *Vatra Românească* și revista *Solia*, înființată cu binecuvântarea și ajutorul episcopului Policarp Moruşca.

În anul 1960, episcopul Andrei Moldovan a sfințit biserica Sfânta Înviere din cadrul complexului *Casa Românească*, înființat în anii 1945-1946, în Hamilton-Ontario. Episcopul Andrei a participat la Conferința Panortodoxă de la Rhodos (22 sept.-2 oct. 1961) și ca membru în alte asociații ale ierarhilor ortodocși. După moartea acestuia, în 1963, s-a ivit momentul refacerii unității religioase a românilor ortodocși din America. Cu această ocazie episcopul Valerian Trifa a cerut ca toate parohiile ortodoxe să intre sub jurisdicția sa, ceea ce însă ar fi dus la desființarea episcopiei dependente de Patriarhia Română, acțiune care a fost refuzată de Sfântul Sinod al Biserricii Ortodoxe Române. În noua situație, Patriarhia Română l-a numit ca episcop în America pe Teoctist Arăpașu al Aradului cu titlul de arhiepiscop. Autoritățile americane au refuzat însă să-i acorde viza datorită criticilor pe care acesta le adusese în cadrul unor întruniri internaționale Statelor Unite ale Americii. Totuși, pentru organizarea Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America și Canada dependentă de Patriarhia Română a fost trimis ierodiaconul Bartolomeu Anania. Congresul bisericesc din 23 aprilie 1966, de la Detroit, l-a ales ca episcop pe arhimadritul Victorin Ursache, fost superior al Așezămintelor românești din Ierusalim și care slujea ca preot în Statele Unite ale

[13] Mircea Păcurariu, „Aspecte din istoria vieții bisericești a românilor din Statele Unite ale Americii și Canada”, în *Autocefalie, Patriarhie, Slujire Sfântă: Momente aniversare în Biserica Ortodoxă Română*, Edit. IBMBOR, București, 1995, p. 317.

BDD-A29470 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:46 UTC)

Americii din 1956, fiind şi profesor la Seminarul Teologic Sfântul Tihon din South Canaan-Pennsyilvania aflat sub jurisdicţia Mitropoliei Ruse. Episcopul Victorin a fost hirotonit la 7 aug. 1966, în biserica Sfântul Gheorghe din Windsor-Ontario[14]. Ca apreciere pentru activitatea, modestia, evlavia şi viaţa sa duhovnicească, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a numit arhiepiscop şi a înfiinţat la 12 decembrie 1974, Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română din America. Pentru susţinerea activităţii sale arhimadritul Vasile Vasilache a fost numit vicar alături de preotul Ioan Bugariu. Ca recunoaştere a activităţii misionare dusă de Arhiepiscopie, în 1979, o delegaţie a Bisericii Ortodoxe Române condusă de patriarhul Iustin Moisescu a vizitat comunităţile româneşti din America[15].

Episcopia Ortodoxă Română din America, zisă *Vatra* (The Romanian Orthodox Episcopate of America – ROEA) a organizat un Congres la Detroit la 29 aprilie 1979, unde episcopul Trifa a cerut alegerea unui episcop-vicar, care să-l ajute în activitatea misionară. În anul următor a fost ales episcopul-vicar Nathaniel Popp, care odată cu pensionarea episcopului Trifa în 1984, a devenit episcop eparhiot. După căderea comunismului, în 1989, Episcopia de la Vatra, a hotărât reluarea legăturilor cu Patriarhia Română. Între anii 1992-2002 au avut loc mai multe întâlniri între reprezentanţii Patriarhiei Române şi cei ai Episcopiei de la Vatra fiind restabilită comuniunea euharistică şi conslujirea. Episcopul Nathaniel a fost ridicat la rangul de arhiepiscop în 1996, iar în anul 2002 arhimadritul Irineu Duvlea, fost stareţ al Mănăstirii Sâmbăta de Sus, a fost ales episcop-vicar. Episcopia de la Vatra are sub jurisdicţia sa peste o sută de parohii şi filii cârmuite de arhiepiscopul Nathaniel şi episcopul-vicar Irineu.

Arhiepiscopul Victorin Ursache a slujit până la retragerea sa în anul 2001. A murit în același an, fiind îmormântat la Mănăstirea Putna, acolo unde își avea metania de călugărie. A lăsat în urma sa o arhiepiscopie mult mai bine organizată decât modesta episcopie pe care o preluase în anul 1966 și care avea pe atunci doar 17 parohii. La moartea sa Arhiepiscopia avea 16 parohii și un schit în Statele Unite ale Americii și 20 de parohii în Canada, la care s-a adougat o parohie în America de Sud. În aceste parohii activau 35 de preoți și doi diaconi. În cadrul Arhiepiscopiei erau active și două asociații: *Asociația Doamnelor* (AROLA) și *Asociația Tinerilor* (ROYA). Din anul 1972 a fost funcțional și un Departament al publicațiilor care a deschis și o tipografie. Acțiunile culturale, dar mai ales activitățile publicistice au fost susținute cu succes de Bartolomeu Anania. Acesta a înființat *Calendarul-Almanah Credința*, unde a scris numeroase rubrici. Treptat activitatea Arhiepiscopiei a decăzut, făcându-se simțită lipsa activității ieromonahului Bartolomeu, care fusese hirotonit ieromonah în 1967, în catedrala din Detroit și hirotesit arhimadrit în biserica Sfântul Gheorghe din Windsor-Ontario, dar nevoit să revină în țară[16]. Alături de Victorin Ursache au activat arhimadriții Vasile Vasilache, fost deținut politic în timpul regimului comunist din România, Felix Dubneac, unul dintre membrii *Rugului aprins* și deținut politic anticomunist, care a păstorit în Canada și Justinian Dalea. Printre preoții cu o bogată păstorire îi amintim pe Gheorghe Alexe, Dumitru Bodale, Ioan Bugariu, Paulin Popescu, Radu și Ștefan Feraru.

Înainte de Primul Război Mondial erau active pe teritoriul Statelor Unite ale Americii zeci de societăți românești de întrajutorare care au contribuit la susținerea emigranților. În anul 1906 s-a înființat *Uniunea Societăților de Ajutor și Cultură din America*. Din această organizație s-au desprins câteva societăți care au format în 1912 *Liga Societăților de Ajutor și Cultură Române Americane*. Cele două mari asociații s-au reunit în 1929 în *Uniunea și Liga*, care avea ca publicație ziarul *America*, publicație ce a contribuit la promovarea limbii și culturii românești. Pe lângă acest ziar amintim publicația *Solia* apărută în 1936 cu binecuvântarea episcopului Policarp Moruşca, dar care a tercut în proprietatea episcopiei conduse de Valerian Trifa, și ziarul *Cuvântul românesc*

[14] *** „Alegerea, hirotonia și înscăunarea Prea Sfințitului Victorin Ursache, noul Episcop al Episcopiei Misionare Ortodoxe în America”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul LXXXIV, 1966, nr. 7-8, p. 758.
[15] Ion Armaşi-Vartan, *Biserica Ortodoxă Română din diaspora;* (teză de doctorat), p. 183.
[16] Theodor Damian, „Bartolomeu Anania: perioada americană”, în *Tabor*, Anul V, nr. 1/aprilie, 2001, p. 31; Mihai Cristea, *Viaţa bisericească a românilor ortodocşi*, p. 128.

BDD-A29470 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:46 UTC)

(1976). În anul 1952 a început publicarea revistei *Credința*, la care în anii 1965-1976 a fost redactor ahimadritul Bartolomeu Anania. Amintim şi faptul că preotul Theodor Damian a inițiat în 1995 publicarea revistei de spiritualitate și cultură *Lumină lină*. Pentru informarea ortodocşilor români important este şi ziarul ortodox *Actualitatea Creştină*, dar şi un post de radio în zona oraşului Toronto.

Congresul bisericesc din anul 1991 a hotărât schimbarea titulaturii eparhiei în Arhiepiscopia Ortodoxă Română din America și Canada. Cu timpul s-a făcut simțită nevoia dinamizării activității episcopale afectată de vârsta înaintată a arhiepiscopului Victorin. După o serie de tergiversări, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 22 feb. 2001, a acceptat retragerea acestuia.

În dorința de a păstrarea un dialog între cele două eparhii ortodoxe românești din America a fost organizat Congresul Românilor Americani (CORA) în 1991, care avea ca obiectiv reprezentarea românilor-americani în fața autorităților din Statele Unite ale Americii. În anul următor s-a înființat o Comisie mixtă de dialog. Ca gest de prietenie, în 1994, o delegație condusă de episcopul Nathaniel al Episcopiei Ortodoxe Române din America a vizitat România. O nouă vizită a fost făcută în anul următor cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la infiinţarea Patriarhiei Române. Episcopul Nathaniel a participat la hirotonia și întronizarea arhiepiscopului Nicolae Condrea, în 2002, la biserica Sfântul Ioan Botezătorul din Montreal, acolo unde delegaţia Patriarhiei Române a fost condusă chiar de patriarhul Teoctist. Dialogul dintre cele două eparhii a continuat prin întâlnirea de la Paris din 15-19 aprilie 2004, ținută la sediul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, la care au luat parte episcopii din Europa Occidentală și America. Cea de-a doua întâlnire s-a ținut în perioada 9-16 mai 2005, la Mănăstirea Maicii Domnului din Jackson-Michigan. Dialogul nu a avut însă rezultate, Episcopia Ortodoxă Română din America dorind să rămână sub jurisdicția Bisericii Ortodoxe din America (OCA)[17]. Episcopul Nathaniel a comunicat credincioșilor săi, într-o scrisoare și în pastorala Paștelui din 2006, că s-a încheiat dialogul cu Arhiepiscopia Ortodoxă Română din America şi Canada, fără a se ajunge la un rezultat. Dialogul a fost însă reluat cu ocazia întrunirii Comisiei de dialog din 25-27 feb. 2007, care s-a ţinut la Palatul Patriarhal din București. La încheierea discuțiilor s-a semnat o *Declarație comună*. În perioada 4-6 iulie 2008, s-a ținut Congresul celor două eparhii românești din America, fiind comemorat primul episcop ortodox român din America, Policarp Morușca. Cu acest prilej a fost reluat dialogul pentru unitate al celor două eparhii, acțiune ce a continuat și în anii următori fără a se ajunge la un rezultat.

Centrul eparhial al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America şi Canada s-a mutat de la Detroit la Chicago-Illinois, unde în anul 2008 a fost sfințită catedrala Sfinții Împărați Constantin și Elena. Pentru dinamizare activității misionare la 2 martie 2006, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales pe protosinghelul Ioan Casian în funcția de episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America şi Canada, fiind hirotonit în biserica Sfinții Împărați Constantin și Elena și instalat în Mănăstirea Sfântul Dimitrie cel Nou din Basarabi, din New York, a cărei construcție fusese încheiată în 2001. Mănăstirea a fost sfințită zece ani mai târziu, la ridicarea ei contribuind arhimadritul Vasile Vasilache.

Statutul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America și Canada a fost aprobat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în anul 2007, sub jurisdicția acesteia intrând și parohiile Sfinții Împărați Constantin și Elena din Caracas-Venezuela și Sfântul Andrei din Buenos-Aires, Argentina. În cadrul Congresului eparhial, din 30 iunie-3 iulie 2016, ținut în parohia Învierea Domnului din Hamilton-Ontario, Canada, s-a propus ca Arhiepiscopia Ortodoxă Română din America și Canada să fie ridicată la rangul de mitropolie și să fie înființată o episcopie românească în Canada. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința din 28 oct. 2016, a aprobat înființarea Mitropoliei Ortodoxe Române din cele două Americi cu eprhiile: Arhiepiscopia Ortodoxă Română din Statele Unite ale Americii și Episcopia Ortodoxă Română a Canadei. Astfel, arhiepiscopul Nicolae Condrea a devenit mitropolit, iar Ioan Casian episcop al Episcopiei Ortodoxe Române din Canada.

[17] Mihai Cristea, *Viaţa bisericească a românilor ortodocşi*, p. 164.

BDD-A29470 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:46 UTC)

Mitropolitul Nicolae Condrea a fost instalat în catedrala Sfinții Împărați Constantin și Elena din Chicago, la 30 aprilie 2017[18]. Biserica Sfântul Gheorghe din Saint Hubert-Montreal a devenit catedrala Episcopiei Ortodoxe Române din Canada, unde la 7 mai 2017, a fost instalat episcopul Ioan Casian. Viaţa religioasă a românilor ortodocşi din America este una dinamică, în marile oraşe americane şi canadiene existând biserici păstorite de preoţi ortodocşi români care pot răspunde nevoilor duhovniceşti ale celor aproape o jumătate de milion de vorbitori de limba română stabiliţi peste Atlantic.

BIBLIOGRAPHY

*** „Alegerea, hirotonia și înscăunarea Prea Sfințitului Victorin Ursache, noul Episcop al Episcopiei Misionare Ortodoxe în America”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul LXXXIV, 1966, nr. 7-8, p. 758.
Anania, Valeriu, *Memorii*, Edit. Polirom, Bucureşti, 2011.
Armaşi-Vartan, Ion, *Biserica Ortodoxă Română din diaspora; Scurt istoric şi organizare actuală* (teză de doctorat), Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea din Bucureşti, Bucureşti, 2011.
Casian, Ioan, „Românii din America și viața lor religioasă”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul LXVIII, nr. 11-12, 1950, pp. 588-602.
Cristea, Mihai, *Viaţa bisericească a românilor ortodocşi din Mitropolia Ortodoxă Română a celor două Americi de la începutul secolului al XX-lea până în prezent*, teză de doctorat, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea Ovidius din Constanţa, 2018.
Damian, Theodor, „Bartolomeu Anania: perioada americană”, în *Tabor*, Anul V, nr. 1/aprilie, 2001, pp. 31-34.
Gârdan, Gabriel-Viorel, *Românii ortodocşi din America. Documente*, vol. I, Edit. Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca, 2010.
Gârdan, Gabriel-Viorel, „Cercetări privind Episcopia Ortodoxă Română din Statele Unite ale Americii”, în *Revista Teologică*, Anul XIII (85), 2003, pp. 40-54.
Jivi, Aurel, *Ortodoxia în America şi problemele ei* (teză de doctorat), Sibiu, 1980.
Meteş, Ştefan, *Emigrări româneşti din Transilvania în secolele XIV-XX*, Edit. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1977.
Monitorul Oficial, nr. 105, 8 mai 1934, p. 2850.
Moruşca, Policarp, „Episcopia Misionară a românilor din America”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul LVIII, 1940, nr. 7-8, pp. 538-557.
Păcurariu, Mircea, „Aspecte din istoria vieții bisericești a românilor din Statele Unite și Canada”, în *Autocefalie, Patriarhie, Slujire Sfântă: Momente aniversare în Biserica Ortodoxă Română*, Edit. IBMBOR, București, 1995, pp. 305-317.
Scorobeț, Trandafir, *Raport despre misiunea bisericească în America, 1928-1929*, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1929.
Scorobeț, Trandafir, „Biserica Ortodoxă Română din America”, în *Revista Teologică*, Anul XIX, nr. 10-11, 1928, pp. 274-281.
Slăvoacă, Ștefan, „Biserica Ortodoxă Română în America de Nord”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XC, 1972, nr. 7-8, pp. 856-861.
Șerban, Radu, Hârbea, Emilia, *Zidirea sufletească. Despre Episcopul Policarp Moruşca – la 130 de ani de la naştere şi 55 de ani de la trecerea în veşnicie*, Edit. Ecou Transilvan, Cluj – Napoca, 2013.

[18] Mihai Cristea, *Viaţa bisericească a românilor ortodocşi*, p. 184.

BDD-A29470 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:57:46 UTC)